

Oponentský posudek práce:

Michaela Bežová, Berounsko a Hořovicko v mocenské koncepci Lucemburků, diplomová práce ÚČD FF UK Praha 2016, 132 ss., vedoucí práce prof. PhDr. Lenka Bobková, CSc.

Práce M. Bežové je věnována velmi zajímavému tématu, které propojuje regionální historii s celozemskými aspekty. Autorka sleduje historii regionu Berounska a Hořovicka a všímá si různých stránek přítomnosti královského elementu v kraji. Položila si otázku, nakolik si byli čeští panovníci vědomi důležitosti této oblasti, jak se k ní chovali a jak ji využili pro své zájmy.

Na první pohled má práce přehlednou strukturu, při bližším seznámení ale zjišťujeme, že obsah vykazuje určité neproporčnosti a nedomyšlenosti. Dějiny oblasti jsou sledovány zbytečně od doby kamenné (od prehistorických archeologických nálezů na Berounsku). Rozsáhlá partie je věnována přemyslovskému období (35 ss.). Velmi detailně shrnuje doložená fakta o dění v Berounsku a Hořovicku; některé části ale jsou jen obecným přehledem a s oblastí málo souvisejí. Na vlastní téma – Lucemburky – pak stačilo dalších 40 stran. Obě části jsou členěny podle panovníků, což má svůj smysl, ale přehlednější by byl výklad sledující jednotlivé tematické oblasti: majetkový vývoj, privilegia pro místní města, patronáty, ekonomické posilování regionu atd.

V úvodní partii se autorka pokusila o geografické vymezení regionu. Problematický výsledek vznikl proto, že autorka nerozlišuje přirozený region Berounsko, historický kraj (Podbrdsko) a berounský kraj novověký. To se promítlo také do správních dějin této oblasti. Je rozdíl, jestli byl Beroun přirozeným centrem regionu nebo „správním centrem“, kam by byly situovány správní úřady (srv. s. 14). Chyby pak prolínají i do dalšího výkladu. Městská správa vč. soudu neplní správní funkci pro celý region/kraj. Toto nedostatečné rozlišení soudnictví městského a krajského a jejich právních okruhů je závažným nepochopením. Nelze směřovat ani krajské soudy a landfrýdy (s. 15). Není mi také jasné, jak mohlo být právo města Berouna udělováno okolním vsím (např. s. 76).

Kratší pasáž je věnována Norimberské cestě, jejímu vývoji a průběhu. Autorka vycházela z několika starších studií, které popisují průběh cesty nejednotně. Přeložení trasy přes Stříbro tak autorka zaregistrovala pouze v části výkladu a v popisu cesty je Stříbro opomenuto (srv. strany 27 a 30). Vztahu cesty a sledovaného regionu se tato kapitola nevěnuje, otázka se promítá až do následujícího výkladu.

Jednotlivé kapitoly pak sledují osudy Berounska a Hořovicka od nejstarších zpráv až po vládu Václava IV. Všimají si majetkových poměrů, místní šlechty, její přítomnosti na panovnickém dvoře, zakládání měst i nových vsí atd. Shromážděná faktografie, která místy zabíhá až do zbytečných podrobností nesouvisejících s tématem, je po každé kapitole vyhodnocena v dobře formulovaných dílčích závěrech.

Celkový závěr práce podává shrnutí zjištěného a plní úlohu odpovědi na úkol formulovaný v úvodu: objasnit proces začlenění Berounska a Hořovicka do královské domény. Čtenář se tak dobírá smyslu celého rozsáhlého výkladu. Defiluje před ním postupná proměna sledovaného regionu od knížecího území, které mohl panovník rozdávat svým služebníkům, přes lovecký revír navštěvovaný Václavem I. i později dalšími panovníky, až po oblast, která se stává předmětem strategického zájmu českých králů, kteří se snažili region postupně ovládnout majetkově i mocensky. Počínaje založením Berouna zřejmě Přemyslem

Otakarem II. začalo budování královské domény, které se završilo za Jana a Karla Lucemburských. Autorka tyto skutečnosti spíše jen lehce naznačila. Svůj výklad ukončila vládou Václava IV., takže konec závěru působí jako nedotažený. Chybí shrnutí otázky, jaká byla strategie králů z rodu Lucemburků, a proč se regionu věnovali, jak jej chtěli využít? Naznačeny byly obranné cíle (předpolí Prahy), hospodářské motivy (důležitá obchodní cesta), logistické potřeby (cesty římského krále do Říše) atd. Celkové hodnocení vyřčeno nebylo.

Práce obsahuje i některé problematické výklady. Kromě již uvedeného bych upozornila např. na nepatřičnou důvěru věnovanou vyprávění Hájka z Libočan (s. 34), „překnutí“ na téže straně – Berounsko a Hořovicko jihovýchodně od Prahy; užitá terminologie nebo formulace občas nejsou přesné (s. 37: ověsit listinu pečeti; s. 77: přivázána pečeť; opakovaně: vsi přiřčeně k církevním institucím); povýšení Hostomic na město nemohl udělit purkrabí (s. 71); Chýňava byla lokována, nikoli lokalizována (s. 79). Celkový dojem ruší také nevykorigované překlepy a neobratná stylistika (opakování slov aj.).

Text je doplněn dvěma mapami. Nákres průběhu Norimberské cesty je převzat z jiné publikace, ale dobře ilustruje výklad. Naproti tomu Klaudiánova mapa zachycuje daný region velmi povšečně a v situaci o dost mladší. Vhodná by bývala kreslená mapa oblasti se zanesením skutečností, o nichž výklad pojednává.

Diplomová práce M. Bežové naznačuje, jaký dopad mohou mít politické a obecně ekonomické potřeby panovníka na vývoj určitého regionu. Autorka sebrala materiál, dílčím způsobem jej vyhodnotila, nedokázala však v úplnosti formulovat, co ze zjištěného plyne. Nicméně připravila základ pro další úvahy, shromáždila hodnotný a dost objemný korpus pramenných informací, který může být východiskem pro další bádání. Prokázala schopnost práce s prameny i literaturou, utřídění zjištěného a jeho prezentace. Doporučuji proto práci k obhajobě a navrhuji hodnocení známkou velmi dobře.

PhDr. Blanka Zilynská, Ph.D.

V Praze 6. 9. 2016